

จริยธรรม และการจัดการ

(Ethics and Management)

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรเชษฐ์ ชีระมณี

ได้รับการสนับสนุนภายใต้กองทุนวิจัยและสร้างสรรค์

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

จริยธรรม และการจัดการ

(Ethics and Management)

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรเชษฐ์ ชีระมณี

ศ.บ. (เศรษฐศาสตร์)

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

น.บ. (นิติศาสตร์)

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พบ.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์)

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ปร.ค. (การจัดการสิ่งแวดล้อม)

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อตำรา : จริยธรรมและการจัดการ (Ethics and Management)

ผู้แต่ง : รองศาสตราจารย์ ดร.สุรเชษฐ์ ชีระมณี

พิมพ์ที่ : คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี
อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี (76120)

ปีที่พิมพ์ : ธันวาคม 2556

คำนำ

ความรู้ทางด้านการจัดการหรือการบริหารเป็นศาสตร์ที่สำคัญที่สามารถนำไปสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่องค์กร สังคม และพัฒนาประเทศชาติได้ ผู้นำ ผู้บริหาร ผู้จัดการ และผู้ทำงานทุกองค์กร เป็นบุคคลสำคัญซึ่งผลักดันให้การทำงานเกิดผลได้ทั้งในทางที่ดี (คือองค์กรเจริญรุ่งเรือง) และทางไม่ดี (องค์กรล่มสลาย ธุรกิจปิดกิจการ) บุคคลเหล่านี้จึงต้องเป็นผู้มีจริยธรรมเพื่อคอยกำกับ ควบคุมให้การทำงานไปสู่แนวทางที่ดี

ประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นว่า สังคมที่ผู้นำขาดจริยธรรมจะนำพาองค์กรไปสู่ความล่มสลาย เช่น กรีก ซึ่งมีความเจริญรุ่งเรืองในด้านต่าง ๆ มากมาย ช่วงปลายสมัยก่อนที่อาณาจักรจะล่มสลายนั้น มีความเสื่อมทางศีลธรรม ผู้นำที่ขาดจริยธรรม ดังมีเรื่องเล่าว่า ไพร่หนี (Phryne) เป็นนางแบบที่มีรูปร่างหน้าตาสวยงามได้ให้ช่างปั้น ปั้นรูปของตนขึ้นมา ซึ่งกฎหมายของกรีกในขณะนั้นห้ามปั้นรูปมนุษย์ ปั้นได้แต่รูปของเทพเจ้าเท่านั้น ไพร่หนี จึงมีความผิด เมื่อขึ้นศาล ไพร่หนี ได้ใส่เสื้อผ้าบางเบาเห็นเรือนร่าง ผู้พิพากษาเห็นแล้วเกิดความชอบจึงตัดสินให้ ไพร่หนี พ้นโทษหรือกรงทอຍ ในมหากาพย์เอลเลียต ของโฮมเมอร์ เป็นเมืองที่มีกำแพงแข็งแกร่งมาก มีนักรบที่เข้มแข็ง ทำให้มีเอกราชอยู่ได้นาน ยากที่จะมีกองทัพใดต่อสู้ได้ กรุงทอຍ จึงเป็นที่กล่าวถึงพร้อมกับเรื่องราวของ ม้าไม้ โทรจัน และเทพเจ้าแห่งการรบอย่าง อคิลลิส กรุงทอຍ ทั่วยุคก็ถูกทำลายลง พลเมืองหนีรอดชีวิตไปได้ไม่มาก ที่เหลือทั้งเด็ก ผู้หญิง คนชรานักรบ ถูกฆ่าตายทั้งหมด กรุงทอຍ ถูกเผาหมดสิ้นทั้งเมืองจนไม่สามารถรื้อฟื้นกลับคืนมาได้อีกต่อไป ต้นเหตุเกิดจากการขาดศีลธรรมของผู้ปกครองโดยปารีส บุตรชายคนที่สองของกษัตริย์ ไพอแอม เจ้าผู้ครองกรุงทอຍ ได้ลักพาเฮเลน ผู้ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้หญิงที่มีความสวยงามมากในยุคนั้น และเป็นภรรยาของเจ้าเมืองผู้เป็นพันธมิตรกัน ปารีสได้พา เฮเลนมาอยู่ด้วยกันที่กรุงทอຍ การผิดศีลธรรมดังกล่าวทำให้กรุงทอຍ ล่มสลาย หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับบริษัททางการเงินชื่อ เมอร์ลิน ลิงค์ ในประเทศอังกฤษ ซึ่งดำเนินธุรกิจมาเป็นเวลาเกือบ 100 ปี มีผู้จัดการเป็นคนหนุ่ม (อายุขณะนั้นประมาณ 40 ปี) เป็นคนทำงานเก่งและเรียนเก่ง โดยจบจากสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียง แต่ได้ทำการทุจริตทำให้บริษัทล้มละลายและปิดกิจการ

จากตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้นำ ผู้บริหาร ผู้จัดการ หรือผู้ปฏิบัติงาน
ที่ขาดจริยธรรม จะสร้างความเสียหายใหญ่หลวงต่อองค์กร สังคม และอาจทำให้ประเทศชาติ
ล่มสลายไปด้วย ผู้เขียนได้เขียนหนังสือเล่มนี้ขึ้นมาเพื่อให้บุคคลทั้งหลายพึงยึดและปฏิบัติงาน
ให้ถูกต้องตามหลักจริยธรรม ก็จะทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง ดั่งงามอย่างยั่งยืนแก่ทุกภาคส่วน และ
ถ้าขาดจริยธรรมสังคมก็จะล่มสลายอย่าง อาณาจักรกรีก กรุงทรอย และบริษัทการเงิน ตามที่กล่าวมา

ขอขอบคุณคุณอรสร สุวรรณพูล และคุณวิรยา อ่องอัสวโรจน์ ผู้ที่ช่วยปรับปรุง
แก้ไขระบบการพิมพ์และจัดรูปเล่ม เพื่อให้ตำราเล่มนี้มีความถูกต้อง สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้เขียน
จึงขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้

และท้ายนี้ผู้เขียนขอขอบคุณที่ตำราเล่มนี้ได้รับการสนับสนุนภายใต้กองทุนวิจัยและ
สร้างสรรค์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

รศ.ดร. สุรเชษฐ์ ชีระมณี

ธันวาคม 2556

สารบัญ

	หน้า
	คำนำ
บทที่ 1	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับองค์การ 1
	ความหมายขององค์การ 1
	ส่วนประกอบขององค์การ 1
	วิธีการศึกษาองค์การ 2
	องค์การที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ 3
	ประสิทธิผลขององค์การ 6
บทที่ 2	ความหมายของจริยธรรม 7
	คำที่มีความหมายใกล้เคียงกับจริยธรรม 7
	การเกิดขึ้นของจริยธรรม 9
บทที่ 3	การตัดสินใจกระทำของมนุษย์ 13
	ที่มาของกฎศีลธรรม (จริยธรรม) 13
	1. อุดมนิยม 14
	2. สุขนิยม 15
	3. อสุขนิยม 16
	4. มนุษย์นิยม 17
	5. สัมพัทธนิยม 17
	6. นโนธรรมสัมบูรณ์ 18
	7. ประโยชน์นิยม 19
	8. ลัทธิของค่าน้ำ 19
บทที่ 4	จริยธรรมตามหลักศาสนา 21
	1. ศาสนาพุทธ 21
	2. ศาสนาอิสลาม 21
	3. ศาสนาคริสต์ 25

	หน้า
4. ศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู	28
5. ศาสนาสิกข์	30
6. ศาสนาขงจื้อ	33
การอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีผู้นับถือศาสนาที่แตกต่างกัน	34
บทที่ 5 จริยธรรมทางการบริหาร	36
ความเป็นไปของประเทศในช่วงเวลาที่ผ่านมา	36
ภาระหน้าที่ของผู้บริหาร	40
หลักจริยธรรมทางการบริหาร	43
1. จรรยาบรรณของข้าราชการ	43
2. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546	44
3. หลักธรรมตามรอยพระยุคลบาท โดย ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล	46
บทที่ 6 จริยธรรมทางการเมือง	48
1. ภาระหน้าที่ของนักการเมือง	48
2. พฤติกรรมที่เหมาะสม (จริยธรรม) ของนักการเมือง	49
3. การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ	50
4. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยประมวลจริยธรรม ของข้าราชการการเมือง พ.ศ. 2551	67
5. ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกรรมการ พ.ศ.2553	68
6. ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภา และกรรมการ พ.ศ. 2553	69
บทที่ 7 จริยธรรมทางธุรกิจ	71
ปัญหาการขาดจริยธรรมของภาคธุรกิจ	71
จริยธรรมทางธุรกิจ	72
1. จริยธรรมทางธุรกิจที่มีต่อลูกค้า	72

	หน้า
2. จริยธรรมทางธุรกิจที่มีต่อคู่แข่งขั้นทางการค้า	72
3. จริยธรรมทางธุรกิจที่มีต่อระบบราชการ	72
4. จริยธรรมทางธุรกิจที่มีต่อพนักงานในองค์กรธุรกิจของตน	72
5. จริยธรรมทางธุรกิจที่มีต่อสังคม	73
บทที่ 8 จริยธรรมทางสิ่งแวดล้อม	79
ความหมายของสิ่งแวดล้อม	79
ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม	80
วิธีการทางด้านเศรษฐศาสตร์เพื่อควบคุมสิ่งแวดล้อม	80
จริยธรรมทางสิ่งแวดล้อม	82
บทที่ 9 จริยธรรมในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	84
ปฐมพระราชดำรัส	84
หลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	85
จริยธรรมในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	88
1. ความพอประมาณ	88
2. ความมีเหตุผล	88
3. การมีภูมิคุ้มกัน	88
4. ความรอบรู้	89
5. ความรอบคอบ	89
6. ความระมัดระวัง	89
7. ความซื่อสัตย์	89
8. ความสุจริต	89
9. ความขยัน	89
10. ความอดทน	89
11. การรู้จักแบ่งปัน	89
12. การมีสติปัญญา	90

	หน้า
บทที่ 10 ปัญหาทางด้านจริยธรรมในสังคมไทย	91
การทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทย	92
ความหมายของการคอร์รัปชัน	94
รูปแบบหรือประเภทของการคอร์รัปชัน	95
สาเหตุของการคอร์รัปชัน	99
แนวทางแก้ไขคอร์รัปชัน	101
1. การทุจริตในวงการของตำรวจ	104
ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ	106
2. การทุจริตในวงการทหาร	107
3. การทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	107
4. จริยธรรมทางการแพทย์	108
5. จริยธรรมสื่อมวลชน	111
บทที่ 11 การพัฒนาจริยธรรม	113
ความหมายของการพัฒนา	113
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนไทย	114
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจริยธรรม	115
การพัฒนาจริยธรรมสำหรับนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย	115
1. จัดเตรียมองค์ประกอบหลัก	116
1.1 องค์ประกอบภายนอก	116
1.2 องค์ประกอบภายใน	118
2. เนื้อหาของจริยธรรม	120
3. การสอดแทรกเนื้อหาของจริยธรรม	122
4. ความเหมาะสมของเนื้อหาจริยธรรม	124
5. การติดตามและประเมินผล	126
การพัฒนาจริยธรรมสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 - 6	126

	หน้า
จริยธรรมที่เน้นหรือให้ความสำคัญ	126
วิธีการสร้างจริยธรรมที่ประสบผลสำเร็จ	128
ปัญหา แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ	131
บทที่ 12 เกิดมาทำไม ตายแล้วไปไหน : จุดมุ่งหมายและแนวทาง	136
การดำเนินชีวิตของพุทธศาสนิกชน	
ความรู้ในหลักสำคัญทางศาสนาพุทธ	137
1. หลักความเชื่อของศาสนาพุทธ	138
2. การเกิด	138
3. การดำเนินชีวิต	142
4. การตาย	153
5. การเวียนว่ายตายเกิด	157
นรก	164
ประเภทของนรก	165
1. นรกขุมใหญ่ หรือมหานรก	165
2. นรกขุมรอง (อุสสทนรก หรือจุพนรก)	170
3. นรกขุมเล็ก หรือยมโลกนรา	172
4. นรกโลกันตร์	174
การใช้ชีวิตเพื่อให้พ้นนรก	181
บทที่ 13 กรณีศึกษา ปัญหาทางด้านจริยธรรมและความไม่เป็นธรรมในสังคม	182
1. ผู้เป็นโจร	183
2. หลวงพ่อ	183
3. นางหญิง	184
4. โสเภณี	184
5. นายก อบต.	185
6. คุณตำรวจ	186

	หน้า
บรรณานุกรม	187
ภาคผนวก	193
ภาคผนวก 1	จรรยาบรรณของข้าราชการ 194
ภาคผนวก 2	พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 196
ภาคผนวก 3	ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยประมวลจริยธรรม ของข้าราชการการเมือง พ.ศ.2551 211
ภาคผนวก 4	ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการ พ.ศ.2553 215
ภาคผนวก 5	ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิก วุฒิสภาและกรรมาธิการ พ.ศ.2553 221
ภาคผนวก 6	ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ 228
ภาคผนวก 7	ข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรม แห่งวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ.2549 235
ภาคผนวก 8	ข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ 247